

Παραγωγός / Διαχειριστής πολιτισμού

Γιώργος Λυκιαδρόπουλος

1^η εκδήλωση culent@athens - 29 Απριλίου 2014, ΡΟΜΑΝΤΣΟ

Τι είναι παραγωγός θεάτρου; Παλιά έννοια εν σχέση με νέα μοντέλα παραγωγού: creative producer.

Ο παραγωγός γιατί έχει αρνητική χροιά στην Ελλάδα; Πολιτική ταύτιση με κεφάλαιο/εργοδότη/εκμεταλευτή του εργαζομένου

Οποιοσδήποτε μπορεί να γίνει παραγωγός: δεν απαιτεί μεγάλο κεφάλαιο: μόνο αν δεν πάει καλά η παραγωγή.

Η άγνοια κινδύνου πολλές φορές μπορεί να δώσει μια επιτυχία σε έναν παραγωγό που ξεκινάει, αλλά ο χρόνος και ο μεγάλος αριθμός παραγωγών είναι αμείλικτος – κάτι σαν το καζίνο.

Τι κάνω εγώ ως παραγωγός (creative producer):

Επιλογή έργου, σκηνοθέτη, ηθοποιών, όλων των συντελεστών, του θεάτρου, κατάρτιση προϋπολογισμού και εκτίμηση ρίσκου (εισιτήρια), προγραμματισμός παραστάσεων, marketing (δημόσιες σχέσεις, διαφήμιση, προσφορές, δημοσιογράφοι), επίβλεψη δημιουργικού (φωτογράφιση, αφίσες, πρόγραμμα, κλπ), λύση πρακτικών και άλλων δημιουργικών προβλημάτων στις πρόβες, επίλυση διαφορών σκηνοθέτη-ηθοποιών-συντελεστών, νομική κάλυψη συμφωνητικών και λογιστική επιμέλεια (προσλήψεις, φόροι, κλπ) για όλες τις συμφωνίες. Κατά την διάρκεια των παραστάσεων επίβλεψη και επίλυση προβλημάτων παραστάσεων, απεργίες, αλλαγές, ακυρώσεις, παρατάσεις, προσφορές και διαχείριση των εσόδων, πληρωμές ηθοποιών και συντελεστών.

Καθαρά εμπειρική δουλειά, δύσκολα σπουδάζεται, μαθαίνεις μόνο από λάθη ή με πολύ καλή παρατήρηση της επιτυχίας (που συνήθως δεν συμβαίνει). Έχω μάθει από τα λάθη αλλά έχω γίνει και λιγότερο τολμηρός. Το πιο δύσκολο είναι να μάθεις από την επιτυχία τελικά: τι ήταν ακριβώς αυτό που έκανες σωστά και λειτούργησε;

Είναι μια εργασία μεγάλου ρίσκου, δεν συγκρίνεται με άλλες, ούτε καν με την κινηματογραφική παραγωγή. Μεγάλο στρες, πολλές ώρες εργασίας διότι δεν υπάρχουν ΣΚ ούτε νύχτες χωρίς να μπορεί να συμβεί κάτι.

Η δυσκολία είναι ότι συνδυάζει δημιουργικότητα με την επιχειρηματικότητα και πολλούς αστάθμητους παράγοντες, άρα συνδυάζει υποκειμενικότητα με χρήμα και τύχη. Κανείς δεν γνωρίζει αν κάτι θα αρέσει πριν το κάνει, και άρα πρέπει να κρίνει από πριν την επένδυση βάσει υποκειμενικών κριτηρίων και προσωπικών γούστων.

Παράλληλα ο παραγωγός πρέπει να έχει εταιρεία και να είναι επιχειρηματίας, και να τρέχει την εταιρεία του με όλες τις καθημερινές δυσκολίες και γραφειοκρατίες της χώρας μας, τους υπαλλήλους, τράπεζες, δάνεια, ΙΚΑ, εφορίες, ενοίκια έδρας, κλπ, κλπ. Όλο αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο όταν η δραστηριότητα της εταιρείας σου είναι κάτι τόσο απρόβλεπτο και εμπεριέχει τέτοιο ρίσκο, ειδικά στην χώρα μας όπου το κράτος εμποδίζει το κάθε βήμα αντί να στηρίζει τους νέους και την επιχειρηματικότητα. Σε κάθε παραγωγή που κάνεις μπορείς σε 4 μήνες να βγάλεις 70.000 ή να χάσεις 40.000 ευρώ, και όσο πιο 'καλλιτεχνική' η παραγωγή τόσο μεγαλύτερο το ρίσκο, άρα παίρνεις δάνειο από τράπεζα όπως θα έπαιρνε ο βιοτέχνης για να κατασκευάσει το προϊόν του; Πόσους υπαλλήλους προσλαμβάνεις; Θα μπορείς να συνεχίζεις να τους πληρώνεις σε 4 μήνες;

Το δικό μου business model (που ακόμα δεν μπορώ να πω ότι το πετυχαίνω και συνεχώς μεταβάλλεται):

- επιλογή έργων (προϊόν) ξεχωριστού και που θα θέλει ο θεατής να δει
- επιλογή πολύ καλών και ταλαντούχων συντελεστών (μεγαλώνει πιθανότητα του καλού αποτελέσματος – για να τους κλείσεις όμως πρέπει να δημιουργήσεις όνομα)

-δημιουργία καλού ονόματος στην αγορά με την ποιοτική επιλογή των έργων, και με την σοβαρή και σωστή αντιμετώπιση των καλλιτεχνικών συντελεστών και συνεργατών θεάτρων

-ελαστικοποίηση λειτουργικών εξόδων: χαμηλό ενοίκιο, λίγα έξοδα, λίγοι υπάλληλοι (συμμετοχή σε προγράμματα ΟΑΕΔ), και πρόσληψη ανά project: ένα από τα καλά της δουλειάς μας είναι project based, δηλαδή κάνεις κάτι που διαρκεί όσο διαρκεί και μετά τελειώνει άρα δεν υπάρχει ανάγκη για μεγάλο αριθμό μόνιμων υπαλλήλων που δεν είσαι σε θέση να πληρώνεις. Κατά: πάρα πολλές ώρες εργασίας για τον παραγωγό ο οποίος τρέχει να τα προλάβει όλα... 16 ώρες εργασίας την ημέρα πολλές φορές

-συμμετοχή σε προγράμματα ΕΣΠΑ, επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων ώστε να καλύπτεις τα λειτουργικά και εταιρικά έξοδα.

-έγκαιρος μέσο και μακρο χρόνιος προγραμματισμός ενώ φαινομενικά η παραγωγή μοιάζει ότι είναι πολύ του 'τώρα' και είναι από τα πρώτα και μεγαλύτερα λάθη που κάνει ο παραγωγός επιχειρηματικά

-ανάληψη παραγωγών εκτελεστικά και μόνο για αμοιβή, και παραγωγή πιο 'εμπορικών' παραγωγών. Παράλληλα διασπορά του ρίσκου σε πολλές παραγωγές (ποτέ πολλά αυγά σε ένα καλάθι)

Το πάνω μοντέλο παραγωγού/creative producer είναι και αυτό που είναι και πιο κοντά στην έννοια: διαχειριστής πολιτισμού διότι (προσπαθεί) να συνδυάσει την παραγωγή έργων ποιοτικών αλλά και που συγχρόνως να έχουν εμπορική επιτυχία ώστε να λειτουργεί και επιχειρηματικά.

Μάλλον, αυτό που έχω δει στην πράξη, χωρίς επιχορήγηση δεν γίνεται αυτό συστηματικά και διαχρονικά. Αλλιώς οι επιλογές αρχίζουν να έχουν πιο εμπορικά κριτήρια ώστε να μειωθεί το ρίσκο.

Εγώ το έχω πετύχει 2-3 φορές στα χρόνια που ασχολούμαι να κάνω εμπορική επιτυχία μαζί με καλλιτεχνική επιτυχία: Festen, Όταν έκλαψε ο Νίτσε, Μιστέρο Μπούφο, και έχω κάνει πάνω από 30 παραγωγές και συμπαραγωγές.

Όταν συμβαίνει όμως σε δικαιώνει σε τέτοιο βαθμό που σου δίνει δύναμη και κουράγιο να συνεχίσεις...

Για να επιστρέψουμε στον 'κακό' παραγωγό: η κρίση έχει κάνει και ένα καλό: λόγω ανάγκης δημιουργίας, πολλές παραγωγές γίνονται πλέον με το συμμετοχικό μοντέλο: όλοι με ποσοστά. Αυτό τι σημαίνει; Ότι ο κάθε συντελεστής, και ο παραγωγός συμμετέχουν με αυτό που προσφέρουν και παίρνουν ένα ποσοστό των εσόδων. Ο παραγωγός έχει βέβαια πάντα μια μεγαλύτερη νομική και διαδικαστική ευθύνη, αλλά συμμετέχει και αυτός, όπως ο σκηνοθέτης ή ο ηθοποιός ή ο μουσικός με την εργασία του στην δημιουργία της παράστασης, και όταν πάει καλά βγάζουν όλοι, και όταν δεν... κανείς, αλλά εκεί γίνεται πιο καθαρό και πιο εύκολο να καταλάβει ο καλλιτεχνικός συντελεστής ότι ο παραγωγός είναι πολλές φορές ένας κρίκος της αλυσίδας της δημιουργίας και παραγωγής και όχι η κορυφή μιας πυραμίδας.